

**NAREDBA KR. HRV.-SLAV.-DALM. ZEMALJ. VLADE,
ODJELA ZA BOGOŠTOVJE I NASTAVU, OD 30. SVIBNJA
1886. BR. 9485. IZ 1885.,**

upravljena na kr. podžupanije, kr. okružna upraviteljstva,
gradska poglavarstva i kr. nadzorništva za pučke škole,

**kojom se propisuje ustrojni statut za šegrtske škole
u Hrvatskoj i Slavoniji.¹**

Kralj. zemaljska vlada, odjel za bogoštovje i nastavu, nalazi na temelju zakonskoga članka XVI. 1884. zajedničkoga hrv.-ugarskoga sabora odrediti, da se imaju osnovati šegrtske škole u Zagrebu, Karlovcu, Sisku, Varaždinu, Požegi, Samoboru, Križevcih, Vukovaru, Osieku, Belovaru, Brodu, Vinkovcih, Mitrovici, Zemunu, Rumi, Glini, Petrinji, Krapini, Djakovu i Novojgradiški.

Dozvoljava se nadalje, da se takove škole mogu ustrojiti i u Petrovaradinu, Kostajnici, Gospiću i Otočcu, premda u ovih mjestih neima za sada §. 80 obrtnoga zakona propisanoga broja šegrta za osnutak šegrtske škole.

U ostalih mjestih imaju se i nadalje pridržati školskim zakonom od 14. listopada 1874. dotično propisom za pučke škole u bivšoj Vojnoj Krajini ustanovljene opetovnice s propisanimi za nje naukovnimi osnovami.

Šegrtske škole u gore naznačenih mjestih imaju se urediti prama privitoj naukovnoj osnovi, dotično ustrojnomu statutu za šegrtske škole.

U većih mjestih, gdje ima i preko stotine šegrta, imati će dotična obćinska poglavarstva u sporazumku s dotičnimi učiteljskimi sborovi shodna odrediti koli glede razdiobe šegrta u paralelke toli glede osnivanja više šegrtskih škola tako, da pojedini razredi nebudu prenapunjeni. Takove odredbe imaju se ovamo na konačno odobrenje podnieti.

Isto tako izčekuje se izvješće ob eventualnom osnivanju šegrtskih škola u Petrovaradinu, Kostajnici, Gospiću i Otočcu.

U Zagrebu dne 30. svibnja 1886.

Grof Khuen-Héderváry.

¹ *Službeni glasnik kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu*, 1886. br. 6, str. 71-87.

Statut
za šegrtske škole u Hrvatskoj i Slavoniji

I.

O šegrtskih školah u obće.

§. 1.

U mjestih, gdje ima 50 šegrta, imaju se osnovati šegrtske škole.

§. 2.

Šegrtske škole dijele se u dva odjela, naime u niži i viši odjel.

§. 3.

Niži odjel ima samo jedan razred, viši odjel sastoji se od tri razreda (godišta).

§. 4.

U niži odjel primaju se šegrti, koji nisu svršili sva četiri razreda pučke škole, ali ipak znaju dobro čitati i pisati.

§. 5.

U prvi razred višega odjela primaju se šegrti, koji su s dobrim uspjehom svršili četiri razreda obće pučke škole ili niži odjel šegrtske škole.

U drugi razred uvrščuju se oni šegrti, koji su s dobrim uspjehom svršili prvi razred šegrtske škole i oni, koji su koji razred srednjih škola svršili te na prijamnom izpitu dokažu, da su u predmetih propisanih za prvi razred šegrtske škole dobro upućeni.

U treći razred primaju se samo oni šegrti, koji su drugi razred s dobrim uspjehom svršili.

§. 6.

U šegrtsku školu nesmiju se primati oni dječaci, koji nisu navršili 12. godinu dobe i koji nisu polazili pučke škole. Dosljedno tomu nemogu se takovi dječaci primiti ni u zanat.

§. 7.

Šegrtsku školu dužni su polaziti svi šegrti tako dugo, dok se nalaze u nauku.

§. 8.

Od polazka šegrtske škole nesmije se oprostiti nijedan šegrt, ma on polazio prije i koji razred koje srednje škole, izuzam one šegrte, koji polaze bud obrtničku bud trgovačku školu.

§. 9.

Ako u mjestu ima bar najmanje 10 trgovačkih šegrta a neima posebne trgovačke škole, tad će se za nje prema potrebi budućega zvanja urediti posebna obuka u nekojih

predmetih (§. 17.), i to u urah, koje su u šegrtskoj školi za risanje i modelovanje opredjeljene, dočim će ostale učevne predmete morati slušati s ostalimi šegrti.

Nebude li u mjestu gore naznačenoga broja trgovačkih šegrta, tad će i za nje valjati ista naukovna osnova, koja valja za šegrte u obće te neće biti nikakove razlike u obuci između trgovačkih i obrtničkih šegrta.

§. 10.

Šegrti se primaju u šegrtsku školu pravilno samo početkom školske godine.

§. 11.

Šegrti, stupivši tečajem poljeća školskoga u zanat, moći će se primiti u šegrtsku školu tek početkom sljedećega poljeća.

§. 12.

U mjestih, gdje neima 50 šegrta i gdje se prama tomu nemože osnovati šegrtska škola, ostaje i nadalje opetovnica, te se u njoj imaju kao i dosele podučavati šegrti skupa sa inimi opteovnjaci.

§. 13.

I u mjestih, gdje ima 50 šegrta te se je za nje osnovala šegrtska škola, ali povrh šegrta ima i drugih dječaka i djevojčica, koji neuče nikakova zanata, mora uz šegrtsku školu obstojati za ove potonje dosadanja opetovnica.

II.

Naukovna osnova za šegrtske škole.

a) Za niži odjel.

§. 14.

U nižem odjelu predaje se obuka tjednom 8 sati skupa sa urom opredieljenom za nauk vjere.

§. 15.

Zadaća je nižega odjela u šegrta učvrstiti i usavršiti znanje predmeta propisanih za obće pučke škole, i to u granicah naukovne osnove propisane za četverorazredne obće pučke škole.

b) Za viši odjel.

§. 16.

U svakom razredu višega odjela traje obuka prama ustanovi §. 83. obrtnoga zakona tjednom, uključivo s urom za vjerouku, 8 sati.

§. 17.

U višem odjeli uče se sljedeći predmeti:

1. Nauk vjere.
2. Računstvo i mjerstvo.
3. Čitanje.
4. Poslovni sastavci.
5. Knjigovodstvo i obrtno zakonodavstvo.
6. Risanje.
7. Modelovanje.

Mjesto risanja i modelovanja uzima se u trgovačkom odjelu (§. 9.):

1. Nauk o robi.
2. Trgovačko računstvo.
3. Trgovačko knjigovodstvo s komptoirskim radnjama i trgovačko pravo.

§. 18.

Ovi se predmeti imaju predavati po sljedećoj osnovi:

A. Pregled naukovne osnove za viši odjel.

Tekući broj	Učevni predmeti		Predaje se tjednom u razredu			Ukupno ura na tjedan
			I.	II.	III.	
1.	Nauk vjere		1	1	1	3
2.	Računstvo i mjerstvo	računstvo	½	1	½	2
		mjerstvo	½	1	½	2
3.	Čitanje	moralnih i opisnih štiva	1	—	—	1
		prirodopisnih štiva	1	—	—	1
		zemljopisnih i povjestnih štiva	—	½	½	1
		naravoslovnih štiva	—	½	1	1½
		štiva iz obrtničke lučbe	—	—	½	½
4.	Poslovni sastavci		1	1	—	2
5.	Knjigovodstvo i obrtno zakonodavstvo		—	—	1	1
6.	Risanje		3	2	2	7
7.	Modelovanje		—	1	1	2
	Ukupno		8	8	8	24

B. Naukovna osnova

1. Vjeronauk.

1. Vjeronauk predaje se u sva tri razreda, dok se ionako neodredi, na temelju katekizama za prvi razred gimnazije, i to tjednom 1 sat.

1. Računstvo i mjerstvo.

a) Računstvo.

I. razred. Kratko opetovanje četiriu vrsti računstva s desetičnim slomci i uporaba istih s obzirom na proračunavanje u običnom životu dolazećih mjera i uteza. Najbitnije o djeljivosti brojeva. Računanje s običnim slomci, na koliko je potrebno za buduće obrtnike.

II. razred. Računanje s kraticami. Talijanska prakтика. Zaključni računi (dvostavak). Verižni računi. Omjeri. Razmjeri. Pravilo trojno.

III. razred. Jednostavni računi o postotcima, kamatih, društveni i sumješni računi, na koliko su potrebni obrtnikom.

b) Mjerstvo.

I. razred. Opetovanje pojmova o geometrijskoj točki, pravcu, plohi i tjelesih. Zatim okrug, kut, trokut, četverokut, i pojmovi o sumjernosti i sukladnosti trokuta, predavano praktičnim načinom.

II. razred. Najbitnije o pravilnih višekutih. Proračunavanje ploštine paralelograma, trapeza i okrugla, na koliko njihova poraba dolazi u obrtnom životu.

III. razred. Poučno razglabanje o geometrijskih tjelesnih likovih, koji najviše dolaze u obrtu. Proračunavanje oplošja i usebine (tjelesnine) najjednostavnijih uglastih i krivuljastih tjelesa.

Opazka. Ovaj se predmet predaje u savezu s risanjem dotičnih geometrijskih likova.

3. Čitanje.

I. razred. a) Pripoviedke iz obrtničkoga života, u kojih se iztiču dobra svojstva obrtnika, kao radinost, točnost, poštenje, štedljivost, čudorednost, štovanje zakona, ljubav prema domovini i kralju, i t. d.

b) Jednostavni opisi poznatih obrtnih grana pogledom na njihov razvitak.

c) Prirodopisno opisivanje u obrtnom životu rabljenih stvari kanoti iz životinjstva: strune, koža, rogovi, kosti, mast itd.; iz bilinstva: vrbe, šaš, rogoza, drvo i mastilačke biline, itd.; a iz rudstva: mastilačke zemlje, glina, kovine, građevno i ukrasno kamenje, itd.

II. razred. a) Pregled zemljokrugla s obćenitim poznavanjem narodâ. Pobliza o trojednoj kraljevini sa zemljopisnoga i povjestničkoga gledišta uz popularno tumačenje domaćega ustava te građanskih prava i dužnosti.

b) Iz naravoslovja uzimaju se obćenita svojstva tjelesa s praktičnom uporabom, jednostavni strojevi i nauk o toplini.

III. razred. a) Zemljopis austrijsko-ugarske monarkije uz povjestničke crtice obzirom na obrt i trgovinu; o promicalih obrta i trgovine; plovne rijeke i željeznice, koje se stiču u Zagrebu, Budimpešti i Beču.

b) Iz naravoslovja: Popularno tumačenje temeljnih zakona hidraulike i hidrostatike. Princip parostroja; magnetizam i munjina. Najbitnije o galvanoplastici; brzojav i telefon. Najvažnija o zvuku i svjetlu, na koliko je potrebno u obrtničkom životu. Najvažniji obreti i iznašaća.

c) Najbitnije iz organske i anorganske lučbe s obzirom na obrt i fabrikaciju.

Opazka. Predmeti za drugi i treći razred ove skupine naučaju se na temelju čitanke uz uporabu zemljovida, a naravoslovje i lučba na temelju zorova s uporabom aparata, dakle na temelju pokusa.

4. Poslovni sastavci.

I. razred. a) Pismeni sastavci po pripovijedanju te preradjivanje jednostavnih štiva.

b) Familijarni listovi s uputom o izvanjskom licu istih i o naslovih.

II. razred. Sastavljanje obrtničkih poslovnih spisa. Javni oglasi, okružnice, naručbenice, svjedočbe, namire, potvrđnice, računi, naputnice, obveznice, molbenice i podnesci na oblasti, itd.

Opazka 1. Ugovori i slične jim izprave, za kojih se sastavljanje hoće podpuno znanje zakona i naredaba, nesmiju biti predmetom obuke u šegrtskih školah.

Opazka 2. Davanje domaćih zadaća zabranjuje se.

5. Knjigovodstvo i obrtno zakonarstvo.

III. razred. Jednostavno knjigovodstvo. Pojam o mjenicah i što se zakonom zahtieva o sastavku mjenica. Obćenito tumačenje o računih (Conti). Najbitnije zakonske ustanove o vođenju poslovnih knjiga pri jednostavnom knjigovodstvu. Vježbe u unašanju poslova u pojedine poslovne knjige na temelju jednoga za primjer uzetoga poslovnoga ter učnikom razloženoga slučaja iz obrtne prakse.

Podjedno se imaju raztumačiti i provesti amo spadajući računi: provisija, sensarija, discount, kao i jednostavno proračunavanje robe i papira.

Kratko tumačenje za obrtnike nuždnih zakonskih ustanova, imenito obrtni zakon od 18. svibnja 1884., itd.

6. Risanje.

U šegrtskoj školi ima se toliko preduzimati iz risanja, koliko je šegrtom u odnosnih zanatih neobhodno potrebno, kao što je temeljno vježbanje u sigurnom i točnom zrienju, mjerenju, prisposobljanju i oponašanju. Ova će se svrha postići, ako se nadovezujuć na elementarnu pouku u risanju pučke škole, počmu vježbe s najjednostavnijimi plošnimi ornamentima, koje učitelj riše na školskoj ploči; poslije se daju uzorci u konturah i bojah, te se tako podučavanje sistematično proteže na teže plošne ornamente te na risanje po sadrenih modelih, a napokon risanje obrtnih predmeta.

I. r a z r e d . Nadovezujući na umjeće šegrta, koje su si u pučkoj školi pribavili, počimlje se s počeli geometrijskoga plošnoga ornamenta, uporabom tih počela na geometrijske ornamente, te se sgodno prelazi na plošni stilisovani ornament lišća i cvieća.

Ornamenti izvadaju se olovkom, perom i bojom u što većem formatu i što je moguće lakšim i jednostavnijim načinom.

O p a z k a . Po mogućnosti ima se šegrtom pružiti prilika, da se uz prostoručno risanje mogu vježbati i u risanju šestilom, ravnalom i mjerilom.

II. r a z r e d . Nastavak geometrijskoga i plošnoga ornamenta. Projekcije, tlocrt, nacrt, bokocrt, prosjek, i to: kocke, prisme, piramide, valjka, čunja, jednostavnih postamenata, posuda, itd.

Jednostavna praktična konstrukcija sjene i osjenjivanja po modelu. Ornamentalna uporaba na predmetih raznoga oblika.

O p a z k a . Nauka o projekciji potrebna je skoro svakomu šegrtu, ali se ta nauka mora kretati u najužem i najpraktičnijem okviru. Manje potrebna je ta nauka krojačem, postolarom, pekarom, knjigovežam, ličilarom, slikarom pismena, itd.

Svi nacrti imaju biti liepo opisani, i to bud kojim okomitim pismom.

III. r a z r e d . Risanje plošnoga ornamenta i plastičnoga ornamenta, koji se izdvaja po modlu.

Risanje jednostavnih obrtnih predmeta u horizontalnoj, vertikalnoj i popriečnoj projekciji (prosjeku).

O p a z k a . Da se šegrt priuči laku i brzu skiciranju obrtnih predmeta, mora se u njih risanju vježbati i prostom rukom bez mnogih pomagala.

Razumieva se, da se risanje već donekle u drugom a osobito u trećem razredu ima prilagoditi potrebi pojedinih struka, kojim pripadaju polaznici šegrtske škole.

7. Modelovanje.

U II. i III. r a z r e d u . Modeluju se i odlievaju jednostavni oblici i uresi ilovačom, a po potrebi i voskom, i to postupno po modelih ili uzorcih.

O p a z k a . U mjestih, gdje nebi bilo učitelja za modelovanje opredjeljuje se vrijeme ustanovljeno za obuku u modelovanju za risanje ili koji drugi važniji predmet.

C. Osnova za trgovački odjel.

U ovomu odjelu uče se isti predmeti, koji i u obrtničkom odjelu, samo na mjesto risanja i modelovanja trgovački naučnici uče predmete, naznačene u drugoj alineji §. 17.

1. Nauk o robi.

Sistematičan pregled glavnije robe svjetske trgovine, na koliko ova nije predmetom kemijskoga poučavanja, s obzirom na karakter, svojstva, proizvodjanje, vrela i uporabu robe te s obzirom na najglavnije ustanove carinarstva, i to u:

I. r a z r e d u (g o d i š t u). Roba iz životinjstva: Hraniva, tvari za odievanje, perje, masti i njihovi preparati, mirisava i ljekovita roba i tvari razne porabe.

II. razredu (godištu). Roba iz bilinstva: Hraniva. Prediva, tkanine, pletiva i papir. Tvari imajuće u sebi treslovine. Gume, mana, smole i balsami. Mliečni sokovi i izvadci. Eterička ulja i kamfor. Masti i vosak. Biline i biljevine česti u tehničkoj i liečničkoj uporabi.

III. razredu (godištu). Roba iz rudstva: Kovine i dotične rudače, smjese kovina i proizvodi rudnika. Glinena i staklena roba. Tvari za gradnju, urese i rezbarstvo. Mineralna spojila. Rude za brušenje i laštenje. Žrvnji. Tvari za pisanje i risanje. Ožigala i goriva.

Opazka. Ovaj se predmet predaje u svakom razredu (godištu) tjednom po 1 sat.

2. Trgovačko računstvo.

Osim onoga, što trgovački naučnici uče zajednički u šegrtskoj školi sa obrtničkimi šegrtri, predmetom su obuke za nj još napose, i to u:

I. razredu. Novci i mjere najvažnijih osobito susjednih zemalja. Sastavljeno trojno pravilo. Računi o dobitku i gubitku. Ročni računi i njihova uporaba u poslovih trgovačkih i bankovnih.

II. razredu. Računi o vrijednosti zlatnoga i srebrnoga novca i ob obveznicah. Računi o mjenicah i devisah po bečkoj burzi. Računi o robi, kafture, prodajni računi i jednostavna kalkulacija.

III. razredu. Računi o mjenicah i devisah prama inozemnih mjestom, naime: Amsterdamu, Berlinu, Frankfurtu, Hamburgu, Parizu i Londonu. Proračunavanje papira (effekta) po bečkoj burzi. Sastavljeni račun o robi. Conti-correnti. (Tekući računi po raznih sustavih).

Opazka. I ovaj se predmet uči u svakom razredu po jedan sat tjednom.

3. Trgovačko knjigovodstvo s komptoirskimi radnjama i trgovačko pravo

Uz obuku u trgovačkoj terminologiji i trgovačkom pravu vježbaju se trgovački naučnici u dvostrukom knjigovodstvu s odnosnima pismenimi poslovima, te se s toga preduzima u:

I. razredu. Pojam trgovačkoga prava i trgovačkoga posla. Registri, tvrdke i trgovačke knjige, inventari i bilanca; prokuriste, punomoćnici i pomoćno osoblje uz shodno tumačenje terminologije.

II. razredu. Poznavanje vrsti trgovačkih društava i trgovačkih zadruga. Obćenite ustanove o trgovačkih poslovima i pojedine vrsti trgovačkih posala u kratko. Sastavljanje pismenih radnja, koje nisu u osnovi za šegrtske škole naznačene, imenito pismene radnje spedicionoga i asekuracionoga posla uz shodno tumačenje trgovačke terminologije.

III. razredu. Dvostruko (dvostavno) knjigovodstvo. Ima se izvesti podpun dvomjesečni posao sustavom dvostavnim uz sve u taj posao spadajuće komptoirske radnje.

Opazka. I ovaj se predmet u svakom razredu ima predavati po 1 sat tjednom.

III.
Školski red

§. 19.

Kad koji mladić stupi u zanat te se u tu svrhu najavi kod obrtne oblasti, obvezan je evidencije radi neodvlačno prijaviti se ravnatelju šegrtske škole, i to u pratnji svoga majstora; dočim će biti primljen u školu, kako je jur rečeno, početkom poljeća.

§. 20.

Svaki šegrt dobiva prigodom, kad se u školu upiše, posebnu upisnicu, u kojoj je natiskan školski red i disciplinarni propis.

§. 21.

Šegrti imaju polaziti opetovnice samo u onih mjestih, u kojih nepostoje šegrtske škole.

§. 22.

Za podučavanje šegrta rabiti će se prostorije gradjanskih škola, a gdje bude moguće, i realnih škola ili gimnazija; inače pako i prostorije obćih pućkih škola.

§. 23.

U jedan razred šegrtske škole prima se najviše 60 šegrta.

Ako bi se za koji razred prijavilo više od 60 šegrta, imadu se uvesti paralelke.

§. 24.

Za podučavanje šegrta opredjeljuje se vrijeme od 4 večernja sata podieljena na dva radna dana tako, da po 2 sata na svaki dan dodju: osim toga nedjeljom danju 3 sata za risanje i modelovanje i 1 sat vjeronauk.

§. 25.

Naukovnom osnovom ustanovljene predmete dužan je svaki šegrt učiti i nitko se nemože oprostiti od ućenja kojega mu drago od propisanih predmeta.

Samo trgovaćki šegrti u onih školah, pri kojih je uredjen posebni tećaj za trgovaćke naućnike, bit će oprošteni od risanja i modelovanja, te će za to vrijeme imati učiti za nje napose opredieljene ućevne predmete prama propisanoj naukovnoj osnovi.

§. 26.

Na predavanja dužan je svaki šegrt toćno i po mogućnosti čisto obućen dolaziti. Polazak škole kontrolirati će se polaznicom (upisnicom), u koju ućitelj ima svaki put ubilježiti, da je šegrt bio u školi, u svrhu, da se ovaj kod svojega gospodara o tom izkazati moće.

§. 27.

Šegrt, nedošavši u školu, dužan je svoj izostanak dobivenom od gospodara svjedočbom opravdati.

§. 28.

Izostanak šegrta iz škole smatrati će se opravdanim:

- a) Ako je šegrt obolio;
- b) Ako je koji član obitelji gospodarove teško obolio, čega radi je šegrt kod kuće neodklonivo nuždan bio;
- c) Ako je tko šegrtu ili gospodaru u obitelji umro.

§. 29.

O izostacih šegrta vodi se za to opredieljen dnevnik ter se u jedan stupac istoga bilježuje svaki izostatak, u drugi pako svaki opravdani (izpričani) izostatak.

§. 30.

Šegrt sa 20 neizpričanih izostataka mora dotični razred opetovati; neučini li to, ima mu se školska svjedočba uzkratiti.

§. 31.

Šegrt je dužan nauk u školi pomnjivo slušati, što mu se zada, točno obavljati, na pitanja odgovarati ter se za obuke pristojno ponašati.

§. 32.

Svako obiestno oštećivanje školske sgrade, školskoga pokućstva i učevnih sprava zabranjuje se.

§. 33.

Poslije obuke ima se šegrt kako u školskoj sgradi tako i na ulici idući kući, uredno i pristojno ponašati.

§. 34.

U svakom razredu vodi se razrednica, u koju se ima bilježiti tok redovite obuke i napredovanje u naukovnih predmetih, kao i broj prisutnih učenika od jedne ure do druge.

§. 35.

Ako šegrt promieni stan ter predje iz jednoga diela grada u drugi, ili u koje drugo mjesto, dužan je odmah stupiti u šegrtsku školu dotičnoga gradskoga predjela, odnosno dotičnoga grada. U tom slučaju ima se od bivšega školskoga ravnatelja dobivenom svjedočbom izkazati.

§. 36.

Koncem svake školske godine obdržavaju se javni ispiti, na kojih se osobito izpituju učenici dvojbenoga napredka.

§. 37.

Na javnom izpitu izlaže se na javni uvid školska matična knjiga (glavna), u kojoj je ubilježeno svakoga šegrta ime, rodno mjesto, doba, vjera, obrt i napredak u pojedinim predmetih, od kada polazi šegrtsku školu, broj izostataka opravdanih i neopravdanih.

Na javnome izpitu izlažu se takodjer pismene i risarske radnje šegrta.

Pismene i risarske radnje šegrta vraćaju se koncem školske godine svakomu šegrtu kao njihova svojina.

§. 38.

Ispiti se mogu i iznimno, radi oslobadjanja šegrta, držati koncem petoga mjeseca školske godine; nu tako izpitani šegrti dužni su školu polaziti do dana oslobodjenja, pošto prije toga nemogu dobiti svjedočbe školske.

Ovakovi šegrti imaju vrieme za oslobodjenje donešenim od gospodara pismenim očitovanjem barem šest tjedana prije ispita ravnatelju škole prijaviti.

§. 39.

Na koncu celoga za obrtničke šegrte ustanovljenoga tečaja dobiva svaki šegrt redovitu školsku svjedočbu, koja sadržava cijeli na njega odnoseći se izvadak iz matične knjige, i u kojoj je naznačen uspjeh zadnjeg ispita.

IV.

Disciplinarni propis.

§. 40.

Disciplinarnomu postupku podpada:

- a) Netočan dolazak šegrta u školu;
- b) Nemarnost u učenju;
- c) Izostajanje od sati za nauk opredieljenih;
- d) Smetanje obuke;
- e) Nepoštivanje ili vriedjanje učitelja i drugih predpostavljenih osoba;
- f) Medjusobna jednom šegrtu od drugoga nanešena uvreda ili šteta;
- g) Svako hotimično oštećivanje školske sgrade, pokućstva i učila;
- h) Razpušteno i nepristojno ponašanje u školi, pred školom ili na ulici;
- i) U užem smislu svaki moralni prestupak.

§. 41.

Vrsti disciplinarne kazni jesu:

- a) Opomena i postupni ukor po učitelju, razredniku ili ravnatelju na sami, a zatim pred celim razredom i napokon pred svimi šegrti, dogodice stojanje izvan klupe;

- b) Na temelju odluke učiteljskoga zbora obavješćenje šegrtova gospodara a po okolnostih i šegrtovih roditelja, koju obavijest ovi vidirati imaju;
- c) Poziv šegrta pred povjerenstvo šegrtske škole;
- d) Naknada počinjene štete;
- e) Ako se šegrt neoppravi bilo u ponašanju bilo u napredku, ima mu se svjedočba dotle uzkratiti, dok se neoppravi;
- f) U slučaju počinjenoga zločina ima se šegrt predati dotičnoj građanskoj oblasti kazne radi.

V.

Uprava šegrtskih škola.

1. Učiteljsko osoblje.

§. 42.

Za podučavanje šegrta u višem odjelu imaju se, gdje to okolnosti dopuštaju, za pojedine struke postaviti sposobni učitelji obćih pućkih, građanskih i srednjih škola.

Kod izbora ovih valja osobiti obzir uzeti na osobe osposobljene za risanje i modelovanje.

Za knjigovodstvo valja, ako je ikako moguće, uzeti tomu vješta obrtnika ili trgovca.

U nižem odjelu podučavaju samo učitelji obćih pućkih i građanskih škola.

§. 43.

Svaki učitelj dužan je paziti na društveni i ćudoredni uzgoj obrtnićkih i trgovaćkih šegrta u zavodu, a koliko je moguće, i izvan zavoda.

§. 44.

Osim toga su dužnosti i prava učitelja ova:

- a) Svaki je učitelj dužan za podučavanje šegrta ustanovljene sate toćno obdržavati. Ako na predavanje radi neodklonive zapreke nebi mogao doći, ima to ravnatelju zavoda za vremena prijaviti.
- b) Za predavanja ima učitelj držati strog red u školi; ućenika, koji bi predavanje smetao, vlastan je opomenuti ili prama stepenu krivnje i ukoriti; nepokornoga pako šegrta ima prijaviti predstojniku razreda (razredniku) ili samu ravnatelju zavoda.
- c) Svaki učitelj dužan je dolaziti u učiteljske sjednice i tamo djelatno ućestvovati u poslovih zavoda.
- d) Brinuti mu se je za povjerena mu ućila.
- e) U razrednu knjigu ima svaki put ubilježiti opažene mane ter podieljene opomene ili ukore.

§. 45.

Izmedju učitelja ima se za svaki razred višega odjela kao i za niži odjel izabrati po jedan predstojnik (razrednik).

§. 46.

Razrednik obavlja nutarnje poslove povjerenoga mu razreda, a među ostalim ubavješćuje gospodare o ponašanju i napredku šegrta uz podpis ravnateljev.

§. 47.

Na čelu učiteljskoga zbora svake šegrtske škole stoji ravnatelj.

Ravnatelj je odgovoran koli za upravu toli i za čudoredni i duševni napredak zavoda.

On je ujedno i učitelj u zavodu.

Ravnateljem šegrtske škole je ravnatelj onoga zavoda, na kojem se drži šegrtska škola.

§. 48.

Glavni poslovi ravnatelja jesu:

- a) On prima i upisuje šegrte u školu.
- b) Osobito pozornošću prati ponašanje, marljivost i napredak šegrta.
- c) U disciplinarnih pitanja odlučuje ili sam ili predlaže važnije predmete za razpravu i odluku učiteljskomu zboru ili povjerenstvu šegrtske škole.
- d) Čita i tumači školski red i disciplinarni propis šegrtom početkom svakoga poljeća
- e) Nadzire djelovanje učitelja, prisustvuje po mogućnosti njihovu predavanju i prati pažljivo izvršavanje u njihov djelokrug spadajućih disciplinarnih propisa.
Opazi li, da se njegove opomene i prijateljski savjeti nevažuju, dužan je radi izravnavanja stvar doneti u učiteljsku sjednicu ili polag potrebe i pred povjerenstvo šegrtske škole.
- f) Drži svakoga mjeseca s učiteljskim zborom sjednicu, kojoj je on predsjednikom.
U jednoj takvoj sjednici ima se ustanoviti rasporedjaj učevnih sati, koji se ima podnijeti na odobrenje povjerenstvu šegrtske škole.
- g) Vodi glavnu knjigu upisnicu i glavni našastar te nadzire sbirke zavoda i pazi na čistoću i red u sgradi.
- h) Brine se za zastupanje u podučavanju zapriečenih učitelja.
- i) Supodpisuje i providja zavodnim pečatom svjedočbe onim šegrtom, koji prelaze u koji drugi zavod ili koji ga sasma ostavljaju.

§. 49.

Ravnatelj svake u mjestu obztojeće šegrtske škole stoji u tiesnom savezu sa povjerenstvom šegrtske škole.

U tu svrhu je ravnatelj šegrtske škole pravi član povjerenstva za šegrtske škole s odlučujućim glasom. On izvješćuje povjerenstvo o stanju zavoda, podnašajuć povjerenstvu od vremena do vremena zapisnike učiteljskih sjednica.

§. 50.

Svi na zavodu službujući učitelji sačinjavaju učiteljski zbor, kojemu je načelnik dotični ravnatelj.

§. 51.

Učiteljski odbor drži svakoga mjeseca redovite sjednice, o kojih vode dotični učitelji izmjenice zapisnike.

§. 52.

U sjednicah učiteljskoga odbora ima svaki član pravo glasa.

§. 53.

U djelokrug učiteljskoga odbora spada:

- a) Ustanovljivanje načina, da se postigne suglasni uzgoj i podučavanje šegrta.
- b) Razporedanje učenih sati.
- c) Izbor razrednika.
- d) Izbor onoga člana, koji će šegrtsku školu zastupati u povjerenstvu šegrtske škole.
- e) Učiteljski odbor sudi u disciplinarnih poslovih, a u slučaju težih kazna podnaša svoje predloge povjerenstvu šegrtske škole (§. 59. slovo f.).
- f) U dvojbenih slučajevih odlučuje u poslu primanja šegrta u školu.
- g) Prosudjuje čudoredno ponašanje šegrta, ter ustanovljuje koncem godine klasifikaciju šegrta, koja se ima ubilježiti u glavnu knjigu. Prama tomu odlučuje i o prelazu šegrta u više razrede.
- h) Djeluje kao mirovni sud u poslovih učitelja, kad se radi o poštenju bud pojedinih učitelja, bud celoga odbora.

§. 54.

Svi na zavodu službujući učitelji dobivaju za svoj trud nagrade od 35 do 50 for. na godinu za svaki sat predavanja tjednom. Povrh toga dobiva ravnatelj posebnu funkcionalnu nagradu od 50 for. na godinu.

2. Nadzor šegrtskih škola.

§. 55.

Neposredni nadzor nad šegrtskim školama izvršava ona općina, koja školu uzdržava, i to putem posebnoga u tu svrhu izabranoga povjerenstva.

§. 56.

Članove povjerenstva izabire školu uzdržavajuća općina između osoba, koliko je moguće, nastavnomu poslu vještih, osobito između izobraženih i vještih obrtnika dotično trgovaca, negledeć na to, da li su zastupnici dotične općine.

§. 57.

Pravimi članovi toga povjerenstva jesu ravnatelji dotičnih šegrtskih škola i izabrani po učiteljskim odborovima zastupnici istih.

§. 58.

Pod nadzor jednoga povjerenstva može spadati i više u mjestu nalazećih se šegrtskih škola.

§. 59.

Povjerenstvo šegrtskih škola.

- a) Proglašuje vrijeme za upisivanje šegrta u školu.
- b) Nadzire ponašanje šegrta, u koju svrhu ima opredieliti vrijeme nadzora za pojedine svoje članove.
- c) Svaki član povjerenstva dužan je u opredieljenom mu vremenu barem jedan a i više puta u zavod doći, tečaj obuke pozorno pratiti ter se i o moralnom stanju i napredku šegrta valjano uputiti.
Svoj pohod i možebitne opazke svoje ima ubilježiti u knjigu, koja će se u tu svrhu nalaziti kod ravnatelja.
Učiteljem napose nije vlastan ništa neposredno prigovarati.
- d) Povjerenstvo drži svakoga mjeseca sjednicu.
- e) U sjednicah pregleda podnešenu mu razredbu sati i sravnjuje ju s naukovnom osnovom, ter ju odobrava ili čini svoje opazke, ako bi to potrebno bilo.
- f) Pazi na red i disciplinu šegrta te sudi u disciplinarnih poslovih podnešenih mu po učiteljskom sboru.
- g) Opredjeljuje vrijeme praznika, koji se na zavodu držati imaju.
- h) Predlaže za vremena učitelje obrtnoj oblasti, koja će taj predlog putem kr. županijskih školskih nadzornika podnieti kr. zemaljskoj vladi, odjelu za bogoštovje i nastavu, na potvrdu.
- i) Za slučaj duže trajućega zapriečenja ravnatelja šegrtske škole zastupat će ga službom najstariji učitelj zavoda, a glede učitelja odrediti će predsjednik povjerenstva namjestnike, te će o svojoj odredbi naknadno obavijestiti povjerenstvo i dotično kr. županijsko školsko nadzorništvo.
- j) Koncem školske godine sastavlja godišnji proračun zavoda ter ga predlaže obrtnoj oblasti na odobrenje.
- k) Upravlja gospodarstvenimi poslovi zavoda ter podnaša račun ob izdatcih dotičnoj školu uzdržavajućoj občini.
- l) Prisustvuje godišnjim izpitom, a predsjednik supodpisuje svjedočbe onim šegrtom, koji zavod ostavljaju.
- m) Ako bi potrebno bilo, naukovnu osnovu prama mjestnim okolnostim bud razširiti bud preinačiti, predlaže svoje obrazloženo mnijenje obrtnoj oblasti, koja će ga putem kr. županijskoga školskoga nadzorništva podnieti kralj. zemaljskoj vladi, odjelu za bogoštovje i nastavu, za odluku.
- n) O svojem djelovanju podnaša koncem školske godine obširno izvješće dotičnoj obrtnoj oblasti, koja će to izvješće putem kr. županijskoga školskoga nadzorništva podnieti kr. zemaljskoj vladi, odjelu za bogoštovje i nastavu.
- o) Konačno ima se povjerenstvo šegrtske škole za to brinuti, da šegrti knjigami i inimi za nauk potrebitimi stvarmi budu dovoljno i u pravo doba providjeni.

Toga radi imati će se povjerenstvo pobrinuti, da dotična občina prama broju šegrta nabavi dovoljan broj čitanaka, pismovnika i računica te potrebite pisarske i risarske stvari.

Sve te stvari imaju se u školi čuvati te učenikom t. j. šegrtom za porabu besplatno davati.

§. 60.

Vrhovni nadzor nad šegrtskimi školami vodi kr. zemaljska vlada, odjel za bogoštovje i nastavu, putem kr. županijskih a i kr. zemaljskih školskih nadzornika.

VI.

Učila za šegrtske škole.

§. 61.

Dok se za šegrtske škole nesastave prama naukovnoj osnovi prikladne knjige, imaju se rabiti, i to kao učevne knjige:

- a) Čitanka za gradske opetovnice od Franje Klaića-
- b) Pismovnik od Ivana Filipovića.
- c) Računica za petovnice od Franje Klaića.
- d) Mladi trgovac od Milana Krešića.

Kao pomoćne knjige preporučuju se za učitelje:

- e) Zemljopis za gradjanske škole od Hoića-
- f) Fizika i kemija za ratarnice i druge niže škole od Ivana Potočnjaka i Gustava Prxidera.
- g) Prirodopis za gradjanske škole od Josipa Jande.

§. 62.

Ina učila potrebita za obuku šegrta moći će se posudjivati iz sbirke učila u mjestu nalazećih se pučkih, gradjanskih i srednjih škola sve dotle, dok se za šegrtske škole nenabave posebna učila.

§. 63.

Za obuku u risanju imaju se upotriebiti u mjestu nalazeće se prikladne za to prostorije (risaonice).

Prelazne ustanove.

- 1. Šegrtske škole prama ovim ustanovama uredjene imaju u život stupiti početkom dojučuće školske godine 1886/7.
- 2. U tu svrhu imaju one političke oblasti, u kojih će se području osnovati šegrtske škole, tečajem ove školske godine ustanoviti, u kojih će se školskih sgradah smjestiti šegrtske škole, kojemu će se ravnatelju povjeriti uprava škole (§. 47. ovoga statuta) i koji će učitelji dotično profesori te koje predmete u školi predavati.

O toj ustanovi podnieti će najkasnije do konca mjeseca srpnja 1886. svoje predloge putem dotičnih kralj. županijskih dotično okružnih školskih nadzornika za pučke škole kralj. zemaljskoj vladi, odjelu za bogoštovje i nastavu, na konačno odobrenje.

3. Ostale ustanove glede šegrtskih škola nalaze se koje u samom obrtnom zakonu, koje u provedbenoj naredbi kralj. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove, od 20. rujna 1884.
4. Za ravnanje učiteljskoga osoblja kao i za povjerenstva šegrtskih škola imaju se nabaviti troškom dotičnih občina koli obrtni zakon toli i nanj spadajuće provedbene naredbe.